

Martina Rodela

**Napačne predstave o obsegu uradnih dvojezičnih območij
v Republiki Sloveniji**

objavljeno v:

Nataša Pirih Svetina, Ina Ferbežar (ur.): *Na stičišču svetov: slovenščina kot drugi in tuji jezik. Obdobja 41*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2022.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-41/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2022.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

NAPAČNE PREDSTAVE O OBSEGU URADNIH DVOJEZIČNIH OBMOČIJ V REPUBLIKI SLOVENIJI

Martina Rodela

Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem, Koper
martina.rodela@upr.si

DOI:10.4312/Obdobja.41.307-314

V prispevku nas zanima, koliko študentje po zaključenem gimnazijskem ali strokovnem izobraževanju poznajo obseg obeh dvojezičnih območij v Republiki Sloveniji, katere napačne predstave imajo o njiju in kako natančno so te informacije predstavljene v srednješolskih učbenikih za slovenščino (materinščino). Ugotavljamo, da pri študentih prevladujejo napačne predstave v smislu posplošenega razumevanja obsega dvojezičnih območij, tudi v učbenikih je ta del snovi večinoma posplošen.

slovenščina, srednja šola, dvojezično območje, narodna manjšina, napačne predstave

This article examines how much high school graduates know about the extent of the two bilingual areas in Slovenia, what misconceptions they have about them, and how accurately this information is presented in high school textbooks for Slovenian. Most common are misconceptions in their general understanding of the extent of the bilingual areas. Even in textbooks, information is mostly generalized.

Slovenian, high school, bilingual area, ethnic minority, misconceptions

1 Uvod

Pri pouku slovenščine se učenci in dijaki učijo tudi o manjšinah v Republiki Sloveniji (RS), tj. romski, madžarski in italijanski. Jezika slednjih imata v RS na dveh območjih položaj uradnega jezika poleg slovenskega, ki je za pripadnike manjšin jezik okolja oz. drugi jezik. Študentje, prihodnji učitelji razredne stopnje, morajo obseg uradno dvojezičnih območij poznati, o tem bodo učili učence (Poznanovič Jezeršek idr. 2018: 19, 51). Živeči zunaj dvojezičnih območij si lahko težje predstavljajo njun obseg, saj znanje zgradijo z učiteljevo razlago in učnimi gradivi, manj iz izkušenj. Zato je naš namen ugotoviti, kako pogosta so posploševanja o obsegu dvojezičnih območij v RS pri študentih 1. letnika, ki so se o tem praviloma nazadnje učili v srednji šoli, in kako območji predstavljajo učbeniki za slovenščino kot prvi jezik. Raziskovalni vprašanji sta: katere so napačne predstave o dvojezičnih območjih v RS po zaključenem srednješolskem izobraževanju in kako podrobno srednješolska učbeniška besedila predstavljajo dvojezični območji.

Poznavanje dvojezičnih območij pri študentih 1. letnika razrednega pouka na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem je bilo preverjeno z vprašalnikom.

Odgovore smo primerjali s podatki v učbenikih, da bi ugotovili, ali prispevajo k napačnim predstavam študentov in koliko.

2 Teoretični okvir

2.1 Italijanska in madžarska manjšina v RS

V RS sta dve uradno dvojezični območji.¹ Tam je poleg slovenščine uradni jezik tudi italijanščina oz. madžarščina. Dvojezično območje v slovenski Istri, na katerem živijo pripadniki italijanske manjšine, je v občinah Piran, Izola, Koper in Ankaran (Italijanska in madžarska narodna skupnost 2022), a le obalni pas. Dvojezično območje, na katerem živijo pripadniki madžarske manjšine, obsega obmejni pas z Madžarsko v občinah Lendava, Dobrovnik, Šalovci, Moravske Toplice in Hodoš (Italijanska in madžarska narodna skupnost 2022).

2.2 Nujnost vključenosti medkulturnih vsebin v pouk

Cencič, Cotič in Medved Udovič (2008: 10) poudarjajo, da cilj pouka ni le kognitivni razvoj učečih se, ampak tudi njihov čustveni in socialni razvoj. To pomeni, kot ugotavlja Vižintin (2016: 74, 77), da izobraževanje ni izoliran proces, temveč je povezan z osebnimi, družbenimi, zgodovinskimi in političnimi okoliščinami; srečuje se z vprašanji o moči, družbenih privilegijih in raznolikosti. Večkulturno izobraževanje bi moralo biti za vse učence, saj odpravlja diskriminacijo v šoli in družbi, sprejema in potrjuje pluralizem na različnih ravneh. Biti bi moralo del učnih načrtov, vzgojnih strategij, konceptov poučevanja in učenja; nujno je tudi sodelovanje med učitelji, učenci in družinami.

Po Medved Udovič (2008: 12) mora pouk slovenščine nujno vsebovati medkulturnost. Pravica večinskega naroda je izobraževanje v materinščini, a obenem je neobhodno približanje drugim kulturam. Kot poudarja Žitnik Serafin (2016: 16), je »nepogrešljiva tudi vključenost zamejskih in izseljenskih vsebin, saj tudi ta dva vsebinska sklopa spadata na področje medkulturnosti, hkrati pa sta sestavni del kulturnega prostora nekega naroda«. Tudi spoznavanje priseljencev in avtohtonih manjšin pripomore k večji občutljivosti učencev – pripadnikov večinskega naroda – o njihovem položaju, dosežkih, stiskah itn. Prav zato je »ustvarjanje vključujočega družbenega okolja in odprtih medkulturnih odnosov predpogoj za notranje varno in stabilno družbo«, tako bi moralo biti tudi v šoli (Žitnik Serafin 2016: 16). Posebej pomembno je, da »so v učbenike in učna gradiva za čim več predmetov« vključene vsebine o etničnih, verskih in jezikovnih manjšinah, ki sobivajo z večinskim narodom (Žitnik Serafin 2016: 16).

Srednješolci se pri pouku slovenščine kot materinščine učijo o italijanski in madžarski avtohtoni manjšini v RS, za kateri ima slovenski jezik vlogo jezika okolja. V učnem načrtu za slovenščino (Poznanovič Jezeršek idr. 2008: 8) so procesnorazvojni in vsebinski sklopi jezikovnega pouka tudi »oblikovanje in razvijanje

1 Za seznam uradno dvojezičnih naselij v občinah Koper, Izola, Piran in Ankaran ter v občinah Hodoš, Moravske Toplice, Šalovci, Lendava in Dobrovnik gl. Komac 2015: 69, 73.

zavesti o jeziku, narodu in državi«; predvideno je, da dijaki »uzaveščajo [...] vlogo slovenščine v Republiki Sloveniji in za njene državljane ter oblikujejo poseben odnos do slovenščine kot državnega in uradnega jezika [...], vlogo madžarščine oziroma italijanščine v delu Prekmurja oziroma v delu slovenske Istre«. Pričakovani dosežki oz. rezultati so, da ima dijak »razvito zavest o jeziku, narodu in državi: poimenuje svoj prvi/materni jezik ter predstavi njegove prednosti pred drugimi jeziki in njegov položaj v Republiki Sloveniji; predstavi vlogo slovenskega jezika v svojem življenju (tj. prvi/materni jezik, drugi jezik/jezik okolja, tuji jezik), v Republiki Sloveniji, v delu slovenske Istre in Prekmurja, v organih EU ter v zamejstvu in izseljenstvu; predstavi vlogo drugih jezikov v R Sloveniji ter vlogo madžarščine v delu Prekmurja oziroma italijanščine v delu slovenske Istre« (Poznanovič Jezeršek idr. 2008: 34).

2.3 Vloga učbenikov

Kot ugotavlja Starc (2008: 46; 2010: 243), je učbenik strokovno ali poljudno-znanstveno besedilo, ki poučuje šolajočega se bralca o zanj nepoznani ali manj poznani temi neke discipline. Avtor bralcu spoznanja stroke predstavlja kot splošne resnice, upoštevajoč njegovo starostno in intelektualno stopnjo. V učbeniku prevladuje ubesedovalni postopek razlaganja, ki lahko vključuje primerjanje, definiranje, klasificiranje itn. Izbor izraznih sredstev je prilagojen tako, da bralec besedilo uspešno dekodira. Skela (1993; 1999: 193–195) o učbenikih za pouk jezika pravi, da so temeljni učni vir in se uporabljajo od nastanka šole. Ker se skozi čas prilagajajo aktualnim teorijam učenja in poučevanja, kažejo stanje v znanosti, filozofsko usmeritev pouka in učnega načrta. So glavno učno sredstvo, saj prispevajo k izboljšanju (samo)izobraževanja, da bi bilo bolj ekonomično in učinkovitejše (Jereb, Jug 1987: 68 v: Skela 1993: 201; Poljak 1983: 18 v: Skela 1993: 201). Zato je nujno, da je nova snov predstavljena z izbiro takih izraznih sredstev, da se v največji meri izogiba oblikovanju napačnih predstav.

2.4 Napačne predstave

O napačnih predstavah² pišejo predvsem v naravoslovju (Battelli, Dolenc Orbanič 2015; Vilhar 2009; Abimbola, Baba 1996 v: Dolenc Orbanič, Battelli 2015 idr.), v tuji literaturi tudi na jezikoslovnem področju (npr. Madarova, Garcia Laborda 2020), v slovenskem jezikoslovnem prostoru pa obstajajo npr. raziskave o spolnih stereotipih (Kranjc 2019) v učbeniških gradivih.

Napačne predstave ali napačna pojmovanja izvirajo iz osebnih izkušenj in opazovanja, nekritičnega sprejemanja razlag doma ali od sovrstnikov in iz neustrezne uporabe znanstvenih izrazov v vsakdanjem življenju. Njihov pogosti vir je pouk v šoli zaradi neustrezne učiteljeve razlage ali strokovno nekorektnega, zavajajočega učnega gradiva (Yip 1998; Tanner, Allen 2005 oboje v: Vilhar 2009: 153), v katerem se preveč poenostavlja, posplošuje, uporablja neustrezno izrazje (Abimbola, Baba 1996;

2 Sopomensko se uporabljajo tudi alternativne/naivne/nepopolne predstave, alternativna/naivna/nepopolna pojmovanja (v angl. *misconceptions*, *alternative conceptions*, *preconceptions*) (Martin, Sexton, Gerlovich 2002 v: Dolenc Orbanič, Battelli 2015: 26).

Battelli, Dolenc Orbanic 2006, 2008; Dolenc Orbanic, Battelli 2011 vse v: Dolenc Orbanic, Battelli 2015: 26).

Vilhar (2009: 154) ugotavlja, da »mnogo napačnih predstav učenci ohranijo celo potem, ko so se o določeni vsebini v šoli že učili.«

3 Analiza

3.1 Predstavitev vzorca

Študentje 1. letnika razrednega pouka Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem so natisnjen vprašalnik izpolnili maja 2022. Njihovi odgovori so bili obdelani ročno. V analizo smo vključili odgovore 57 študentov, ki so zaključili gimnazijo (20) ali štiriletno srednjo šolo (37). Obiskovali so srednje šole povsod v RS razen v koroški in podravski statistični regiji. Vzorec ni reprezentativen, rezultatov ne moremo posplošiti na celotno populacijo, a izražajo, katere so napačne predstave o izbrani temi. Vprašalnik je vseboval vprašanje zaprtega tipa o statistični regiji, v kateri je študent zaključil srednjo šolo, in obravnavanju snovi o manjšinah pri slovenščini³ ter vprašanje odprtega tipa o obsegu obeh uradnih dvojezičnih območij v RS (odgovori so nelektorirani).

3.2 Italijanska manjšina: obseg dvojezičnega območja v RS

Na vprašanje »Katero območje v RS je uradno dvojezično zaradi avtohtone italijanske narodne skupnosti?« navajamo odgovore študentov, ki so zaključili gimnazijo. Le eden je navedel (nekatera) dvojezična naselja: »Nekatera primorska mesta (Koper, Ankaran, Izola ...).« Pet študentov je odgovore nekoliko posplošilo, imenovali so občine, v katerih je dvojezično območje, a niso navedli, da je uradno dvojezičen njihov obalni del, zaledni ne: »Občina Koper, Izola, Ankaran. Ob meji.« – »Slovenska Istra (občina Koper, Piran, Izola, Ankaran in Lucija), a ne vsa območja.« – »Občine Koper, Izola, Piran, Ankaran.« – »Slovenska Istra (Občina Koper, Izola, Piran, Ankaran).« – »Občina Piran, Izola, Koper.« Zadnje štiri trditve so podali študentje, ki so gimnazijo zaključili v obalno-kraški regiji.

Najpogostejši nepopolni, pretirano posplošeni odgovori študentov z zaključeno gimnazijo so, da pripadniki italijanske manjšine živijo v »obalno-kraški regiji«, »v Primorju/na Primorskem«, v »Slovenski Istri/na Obali«, na »Primorskem/Goriškem«, na »Primorskem/Goriškem in v obalno-kraški regiji«, »ob meji z Italijo«, v »obalni regiji (ne v celoti)«.

Tudi pri študentih z zaključenim štiriletnim programom ugotavljamo posploševanje, saj si dvojezično območje predstavljajo obsežnejše, kot je. Še najbolj natančni so odgovori treh: »Koper«, »Primorska (Koper, Izola, Piran, Ankaran)« in »Koper, Izola, Piran, Ankaran«. Ni sicer razvidno, ali so mišljene občine ali naselja, saj gre v primeru navedbe občin ravno tako za posplošitev.

3 16 študentov z zaključeno gimnazijo potrjuje, da so se pri slovenščini učili o italijanski in madžarski manjšini, štirje to zanikajo. Vsebine o manjšinah pa potrjuje le 23 tistih z zaključeno štiriletno šolo, eden se je učil le o italijanski manjšini, 13 pa se jih o tem sploh ni učilo.

Izrazitejše posploševanje je pri ostalih odgovorih; največ je navedb regij ali pokrajin: »obalno-kraška«, »obalno-kraški del«, »Primorska«, »primorska regija«, »primorsko območje«. Taki so tudi odgovori »Obala«, »Obala, primorje«, »Slovenska Istra«, »Obalna regija«, »obalna regija, ne v celoti« ter »na obali – primorska«.⁴ Dva študenta odgovora nista poznala, eden je popolnoma zgrešil z »vzhodnim mejnim območjem«. Odgovori tipa »ob meji z Italijo«, »zahodni del RS« kažejo na sklepanje, da dvojezično območje obstaja zaradi bližine državnih mej, ne zaradi narodne manjšine.

3.3 Madžarska manjšina: obseg dvojezičnega območja v RS

Trije vprašani z zaključeno gimnazijo so pri vprašanju »Katero območje v RS je uradno dvojezično zaradi avtohtone madžarske narodne skupnosti?« imenovali enega od dvojezičnih krajev: »Občina Lendava«, »Lendava« in »Lendava z okolico« (zadnja odgovora sta podala študenta, ki sta gimnazijo obiskovala v pomurski regiji). Natančneje je odgovoril le eden, in sicer: »Nekatera prekmurska mesta (Lendava, Hodoš ...).« En študent pa je navedel: »Ob meji z Madžarsko.«

Pri drugih so odgovori posplošeni, poenostavljeni, saj si kot dvojezično območje predstavljajo celotno Prekmurje/Prekmurje in Prlekijo/Pomurje/pomursko regijo, skupno trije pa so navedli, da je dvojezično ozemlje »ob meji«, »ob meji z Madžarsko«, »Prekmurje, a ne celotno območje«.

Štirje z zaključenim štiriletnim programom so na vprašanje o uradnem dvojezičnem območju, na katerem živijo pripadniki madžarske manjšine, navedli naselje na dvojezičnem območju: »Lendava«, »Lendava in okolica«, »Lendava in bližnja okolica«, »Lendava (območje)« (zadnji odgovor je zapisal študent, ki je srednjo šolo obiskoval v pomurski regiji). Le dva sta poznala več krajev: »Lendava, Hodoš, Dobrovnik, Šalovci« ter »Prekmurje (Lendava, Dobrovnik, Šalovci, Moravske Toplice, Hodoš)«. Pet jih je odgovorilo, da je dvojezično območje »ob madžarski meji«. Ostali odgovore posplošujejo: »Prekmurje«, »delno prekmurska regija«, »vzhodni del Prekmurja«.

Ugotavljamo, da imajo skoraj vsi vprašani napačne predstave o obsegu in legi dvojezičnih območij v RS. Tako si večina dvojezični območji predstavlja večji od dejanskih. Poglejmo, kako dijakom to temo predstavljajo učbeniki.

3.4 Podrobnost podatkov o dvojezičnih območjih v učbenikih

Pregledali smo 16 učbenikov za slovenščino kot materinščino, potrjenih za rabo v šolskem letu 2021/22, za vse letnike gimnazije in srednje strokovne šole. Seznam je objavljen na portalu Seznam učbenikov (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport 2022). Poglavja o dvojezičnih območjih v RS jih vsebuje pet, od tega štirje za 1. letnik in eden za 4. letnik.

O dvojezičnih območjih *Na pragu besedila 1* (Križaj idr. 2019: 15) pravi: »živita italijanska in madžarska manjšina (prva v delu slovenske Istre, druga pa v delu

4 Študenta, ki sta štiriletno šolo zaključila v obalno-kraški regiji, sta odgovorila: »Obala, primorje« oz. »Slovenska Istra«.

Prekmurja), [...] uradni jezik [je] tudi italijanščina oz. madžarščina.« Dvojezični ozemlji sta tako opredeljeni kot »del slovenske Istre« oz. »del Prekmurja«, brez podrobnejših informacij. Dijak mora pogledati sliko – zemljevid, na katerem sta dvojezični območji pobarvani, poimenovana so štiri naselja (Piran, Izola, Koper, Lendava). Toda iz tega lahko sklepa tudi, da so dvojezični samo na zemljevidu navedeni kraji.

Podobno je v učbeniku *Barve jezika 4* (Slemenjak, Premru Kampuš 2019: 27), a sta v njem dvojezični območji omenjeni le kot »območji«: »Slovenščina je v Republiki Sloveniji tudi uradni jezik. [...] Na območjih, na katerih živijo poleg Slovencev tudi pripadniki madžarske oz. italijanske skupnosti, je poleg slovenščine uradni jezik tudi madžarski oz. italijanski. [...] Na teh območjih se dvojezičnost kaže z enakopravno rabo obeh jezikov v javnosti.« Dijak tudi v tem učbeniku več informacij izve iz slike oz. zemljevida, na katerem so kot v *Na pragu besedila 1* navedena ista naselja.

V *Slovenščina 1: Moč jezika* (Krapš Vodopivec idr. 2021: 85) piše: »Pripadniki italijanske narodne skupnosti živijo na območjih občin Koper/Capodistria, Izola/Isola, Piran/Pirano in Ankaran/Ancarano. Pripadniki madžarske narodne skupnosti živijo na območjih občin Lendava/Lendva, Dobrovnik/Dobronak, Šalovci/Sall, Moravske Toplice/Alsómarác in Hodoš/Hodos. Na območjih, v katerih živita italijanska in madžarska narodna skupnost, je uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina.« Predstavitev dvojezičnih območij je podrobnejša, ni pa zapisano, v katerih »območjih« občin prebivata manjšini, saj te večinoma niso cele dvojezične.

Tudi *Govorica jezika 1* (Zajc Berzelak, Velikonja 2007: 46) navaja celotne občine: »Narodnostno mešana območja, kjer so poleg Slovencev avtohtoni prebivalci tudi Italijani, so v občinah Koper, Izola in Piran, pripadniki madžarske narodne skupnosti pa živijo v občinah Hodoš, Moravske Toplice, Šalovci, Lendava in Dobrovnik.« Tudi iz tega odlomka se lahko dijak nauči, da so dvojezične celotne občine, čeprav niso.

V učbeniku *Slovenščina 1: Z besedo do besede* (Vogel, Kastelic, Ozimek 2007: 172) sta dvojezični ozemlji opredeljeni z besednima zvezama »del Prekmurja« oz. »Slovenska Istra«, toda ne piše, kateri predeli so dvojezični: »Na večjem delu slovenskega ozemlja je uradni jezik samo slovenščina. Izjemi sta le del Prekmurja, kjer živi madžarska narodna skupnost (tam je ob slovenščini uradni jezik tudi madžarščina), ter Slovenska Istra, kjer se ob slovenščini uraduje tudi v italijanščini.«

V slovensko Istro sodijo tudi kraji v zaledju sicer dvojezičnih občin, ki so enojezični. Prav tako dijak iz tega odlomka ne more izvedeti, kateri del Prekmurja je dvojezičen.

4 Sklep

Ugotavljamo, da je poznavanje obsega dvojezičnih območij, na katerih živita italijanska oz. madžarska manjšina v RS, po zaključeni gimnaziji ali štiriletni srednji šoli pomanjkljivo, odgovori dokazujejo obstoj napačnih predstav – posploševanja. Večina vprašanih si namreč predstavlja, da slovensko-italijansko dvojezično območje obsega celotno Primorsko, Primorje, obalno-kraško regijo ali slovensko Istro/Obalo. Odgovori, kot je »ob meji«, pa kažejo prepričanje, da dvojezično območje obstaja

zaradi bližine državne meje. Le posamezniki znajo naštetih nekaj krajev na uradno dvojezičnem območju ali ga vsaj približno opredeliti. Poznavanje območja madžarske narodne skupnosti v RS ni boljše; v odgovorih prevladuje posploševanje dvojezičnega območja na celotno Prekmurje, Pomurje ipd. Redki navajajo Lendavo ali kateri drug dvojezičen kraj, npr. Hodoš. Vprašani, ki so srednjo šolo obiskovali v pomurski ali obalno-kraški regiji, poznajo (nekateri) dvojezične kraje/občine v regiji svojega srednješolskega izobraževanja oz. znajo obseg dvojezičnega območja določiti z nekaj posploševanja. Njihovo poznavanje obsega dvojezičnega območja v drugem delu RS ni boljše kot pri vprašanih, ki so se šolali v uradno povsem enojezičnih regijah.

Tudi pregled učbeniških poglavij razkriva (vsaj nekoliko) posplošeno predstavitev uradnih dvojezičnih območij, in sicer z besednimi zvezami kot »del slovenske Istre«, »del Prekmurja«, »Slovenska Istra« ali le kot »območji«. V dveh učbenikih dijak izve imena nekaj dvojezičnih krajev s slike, a za območje prebivanja madžarske manjšine je napisana le Lendava. V enem učbeniku so imenovane občine, v katerih velja uradna dvojezičnost, ni pa posebej poudarjeno, da niso vse občine v celoti dvojezične.

Odgovori vprašanih večinoma sledijo posplošitvam v analiziranih učbenikih. Za uresničevanje medkulturne vzgoje in izobraževanja ter učinkovitejšega doseganja predpisanih zmožnosti po učnem načrtu je nujno pri oblikovanju učnih gradiv in pri pouku v razredu to temo predstaviti natančneje, da bi se čim bolj izognili oblikovanju napačnih predstav.

Viri in literatura

- CENCIČ, Majda, COTIČ, Mara, MEDVED UDOVIČ, Vida, 2008: Pouk v družbi znanja. Majda Cencič, Mara Cotič, Vida Medved Udovič (ur.): *Sodobne strategije učenja in poučevanja*. Koper: Pedagoška fakulteta. 8–15.
- DOLENC ORBANIČ, Nataša, BATTELLI, Claudio, 2015: Z ustreznimi pristopi do preoblikovanja alternativnih pojmovanj. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju* XIII/1. 25–37.
- Italijanska in madžarska narodna skupnost*, 2022. Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti. <https://www.gov.si/teme/italijanska-in-madzarska-narodna-skupnost/>
- KOMAC, Miran, 2015: Poselitveni prostor avtohtonih narodnih manjšin. *Revija za narodnostna vprašanja* 74. 61–91.
- KRANJC, Simona, 2019: Spolno občutljiva raba jezika v učnih gradivih. *Slavistična revija* LXVII/2. 395–404.
- KRAPŠ VODOPIVEC, Irena, PUC, David, AHAČIČ, Kozma, 2021: *Slovenščina 1: Moč jezika, 1. del*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- KRIŽAJ, Martina, BEŠTER TURK, Marja, KONČINA, Marija, BAVDEK, Mojca, POZNANOVIČ, Mojca, AMBROŽ, Darinka, ŽIDAN, Stanislava, 2019: *Na pragu besedila 1*. Ljubljana: Rokus Klett.
- MADAROVA, Slavka, GARCIA LABORDA, Jesus, 2020: Seven common misconceptions in bilingual education in primary education in Spain. *Cypriot Journal of Educational Sciences* XV/2. 358–368.
- MEDVED UDOVIČ, Vida, 2008: Pomen in vloga didaktičnih gradiv v medkulturno usmerjenih izobraževalnih konceptih. Majda Cencič, Mara Cotič, Vida Medved Udovič (ur.): *Sodobne strategije učenja in poučevanja*. Koper: Pedagoška fakulteta. 22–34.
- POZNANOVIČ JEZERŠEK, Mojca idr., 2008: *Učni načrt. Slovenščina: gimnazija*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Na spletu.
- POZNANOVIČ JEZERŠEK, Mojca idr., 2018: *Program osnovna šola. Slovenščina. Učni načrt (posodobljena izdaja)*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Na spletu.

- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, 2022: *Seznam učbenikov*. <https://ucbeniki.cobiss.si/books>
- SKELA, Janez, 1993: Vloga učbenika v izobraževalnem procesu in njegova evalvacija. Irena Štrukelj (ur.): *Jezik tako ali drugače*. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije. 200–211.
- SKELA, Janez, 1999: Komunikacijska metodologija poučevanja jezikov. Lucija Čok, Janez Skela, Berta Kogoj, Cveta Razdevšek Pučko (ur.): *Učenje in poučevanje tujega jezika*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Koper: Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije. 176–182.
- SLEMENJAK, Tanja, PREMUR KAMPUŠ, Katja, 2019: *Barve jezika 4*. Ljubljana: Rokus Klett.
- STARC, Sonja, 2008: Osnovnošolsko učbeniško besedilo kot besedilo kolonija, sestavljeno iz besednih in nebesednih znakov. Majda Cencič, Mara Cotič, Vida Medved Udovič (ur.): *Sodobne strategije učenja in poučevanja*. Koper: Pedagoška fakulteta. 45–56.
- STARC, Sonja, 2010: Učbeniška besedila o Primožu Trubarju. Izbor izraznih sredstev vrednotenja v verbalnih in večkodnih besedilih ter njihova vloga na besedilni ravni. Aleksander Bjelčevič (ur.): *Reformacija na Slovenskem: ob 500-letnici Trubarjevega rojstva. Obdobja 27*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 241–259.
- VILHAR, Barbara, 2009: Napačne in nepopolne predstave o živih sistemih. Simona Strgulc Krajšek, Minka Vičar (ur.): *Ekosistemi – povezanost živih sistemov: mednarodni posvet biološka znanost in družba*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 150–169.
- VIŽINTIN, Marijanca Ajša, 2016: Izobraževanje za sobivanje v raznolikosti. *Dve domovini: razprave o izseljenstvu* 36. 73–85.
- VOGEL, Jerica, KASTELIC, Silva, OZIMEK, Jana, 2007: *Slovenščina 1: Z besedo do besede*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- ZAJC BERZELAK, Karla, VELIKONJA, Irena, 2007: *Govorica jezika 1*. Ljubljana: Modrijan.
- ŽITNIK SERAFIN, Janja, 2016: Pomen vključevanja migracijske tematike in vsebin medkulturne vzgoje v vse učne predmete. *Geografija v šoli XXIV/2–3*. 16–23.